

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۰۷ نومبر ۲۰۲۳

حاشیه‌های هفتاد و پنجمین نمایشگاه کتاب فرانکفورت

در سایه جنگ خاورمیانه و حضور سلمان رشدی در این نمایشگاه!

هفتاد و پنجمین نمایشگاه کتاب از ۱۸ الی ۲۲ اکتبر ۲۰۲۳ مصادف با ۲۶ الی ۳۰ مهر ۱۴۰۲ در فرانکفورت برگزار شد حاشیه‌های مهمی داشت.

نمایشگاه امسال کتاب فرانکفورت، حال و هوای دیگری داشت. امسال ادامه جنگ در اوکراین و جنگ‌های تازه در خاورمیانه، به ویژه جنگ خونین و ویرانگر ارتش اسرائیل بر علیه مردم غزه با بمباران‌های هوایی و موشک‌باران‌های مداوم مناطق مسکونی، مدارس، بیمارستان‌ها، و قطع آب و برق و کمبود شدید مواد غذایی و درمانی با هدف انتقام‌گیری از سازمان اسلامی «حماس» به دلیل حملات وحشیانه ۷ اکتبر این گروه به اسرائیل، سایه سنگینی بر نمایشگاه کتاب فرانکفورت داشت. سخنرانی افتتاحیه با التهاب و جدل همراه شد و اعطای یک جایزه مهم در نمایشگاه به تعویق افتاد که اعتراض و انتقاد برانگیخت. ژرژک نویسنده و فیلسوف اسلونی سخنرانی داغی در افتتاحیه این نمایشگاه داشت. رشدی بعد از ضربه هولناک و آسیب‌دیده‌گی سخت سال گذشته، برای اولین بار در سفری به خارج از آمریکا به فرانکفورت آمد تا جایزه ادبی بزرگ المان را دریافت کند.

او در سخنرانی‌اش به هنگام دریافت جایزه از تجربه‌های تلخ روزگار پس از فتوای مرگ آیت‌الله خمینی سخن گفت و این که چگونه در برابر این فتوا زانو نزد. در خلال نمایشگاه نیز رشدی از کتاب تازه‌اش سخن گفت که تاملات و مرور لحظه‌ها و ایام پس از حمله پارسال است. نمایشگاه محل بحث در باره تلفیق نشر کتاب با فناوری‌های نوین هم است. این نمایشگاه سال گذشته نیز به‌شدت تحت تاثیر جنبش انقلابی «زن زندگی آزادی» و نیز جنگ اوکراین بود و برنامه‌های متفاوتی هم در ارتباط با این مسائل به اجرا درآمد.

امسال هم جنگ اسرائیل و حماس که ده روز پیش از افتتاح نمایشگاه آغاز شد به موضوعی محوری در این نمایشگاه بدل گشت.

هفتاد و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت عصر امروز سه‌شنبه ۱۷ اکتبر-۲۵ مهر افتتاح شد. نمایشگاه کتاب فرانکفورت که بیش از ۴۲۰۰ غرفه‌دار از ۹۵ کشور جهان در آن حضور خواهند داشت، در نهایت روز یکشنبه ۲۲ اکتبر با اعطای جایزه صلح ناشران و کتاب‌فروشان المان به «سلمان رشدی» به کار خود پایان خواهد داد.

اسلونی میهمان افتخاری نمایشگاه امسال فرانکفورت بود. اسلاوی ژیزک که امسال مهمان ویژه نمایشگاه بود، با شعار «شانه عسلی از واژگان» (A Honeycomb of Words) در افتتاحیه نمایشگاه سخنرانی کرد که اشاره‌ای به معروفیت رشته پرورش زنبور عسل در این کشور و نیز غنای ادبیات و فلسفه و فرهنگ در آن است. کارین اشمیت فریدریشز، رئیس انجمن کتابفروشان المان، روز سه شنبه در نشست مطبوعاتی افتتاحیه این نمایشگاه گفت که نمایشگاه کتاب فرانکفورت به مدت ۷۵ سال «محل آزادی بیان و تنوع عقاید» بوده است. حضور در نمایشگاه کتاب برای هر ناشر، نویسنده و مترجمی، یک رویداد تاریخی است چرا که بدون هیچ شکی، نمایشگاه سالانه نمایشگاه کتاب فرانکفورت که نام المانی آن Frankfurter Buchmesse است، بزرگترین رویداد فرهنگی-تجاری در عرصه صنعت چاپ و نشر کتاب در جهان به‌شمار می‌آید. این نمایشگاه سالانه، باحضور بیش از ۷۰۰ غرفه‌دار از ۱۰۰ کشور جهان، طیف وسیعی از حامیان کتاب و نشر را به‌سوی خود می‌کشاند.

موضوعات این نمایشگاه عبارتند از:

کتاب‌های داستانی و کتاب‌های غیرداستانی

کتاب‌هایی در زمینه علم و فناوری

کتاب‌های هنری

کتاب‌های مذهبی

کتاب‌هایی در رده‌های سنی بزرگسالان و کودکان

کتاب‌هایی در زمینه سفر

...

حضور کارشناسان انتشارات با شرکای فناوری و صنایع خلاق مرتبط با فیلم و بازی حضور مدیران بازاریابی، توسعه‌دهندگان فناوری اطلاعات، وکلا، مدیران رویدادها، محققان بازار، مدیران روابط عمومی، تحلیل‌گران فرهنگی، سیاسی و تجاری، نویسندگان و روزنامه‌نگاران و ظرفداران و حامین کتاب و... اگر شما در زمینه چاپ و نشر کتاب‌های مختلف فعالیت دارید می‌توانید با دریافت یک دعوت‌نامه از این نمایشگاه در آن شرکت کنید. ۲ روز پایانی این نمایشگاه به عموم مردم اختصاص پیدا می‌کند و تمامی مردم از سراسر دنیا می‌توانند به راحتی در این نمایشگاه حضور پیدا کنند و از بخش‌های مختلف این نمایشگاه دیدن کنند. شما برای حضور در این نمایشگاه در ۲ روز پایانی نیازی به دعوت‌نامه ندارید و می‌توانید تنها با دریافت ویزای کشور المان به راحتی در این نمایشگاه حضور پیدا کنید.

این نمایشگاه مکانی برای گردهمایی بازدیدکنندگان حرفه‌ای از جمله ناشران، توزیع‌کنندگان آثار فرهنگی و هنری، کتابداران، معلمان و شرکت‌های تولید فیلم با یکدیگر است. با حضور در این نمایشگاه، می‌توان برای ملاقات با نویسندگان و موضوعات هیجان‌انگیز و اکتشافات ادبی جدید آشنا شد.

نمایشگاه کتاب المان، بزرگترین نمایشگاه فرهنگی-تجاری کتاب دنیا است که هر ساله میزبان بسیاری از مردم از سراسر دنیا است و جزو مهم‌ترین و محبوب‌ترین نمایشگاه‌های دنیا نیز به‌شمار می‌آید.

نمایشگاه کتاب فرانکفورت، هر سال به‌مدت پنج روز، در اواسط ماه اکتبر برگزار می‌شود. برگزارکنندگان آن، هر ساله، چند ماه پیش از آغاز به کار نمایشگاه، تاریخ برگزاری آن را اعلام می‌کنند. این نمایشگاه، در محوطه عظیم نمایشگاه تجاری فرانکفورت برپا می‌شود. یعنی در جایی که از نظر جغرافیایی نیز حائز اهمیت است.

تاریخچه نمایشگاه کتاب فرانکفورت

شایان ذکر است که آلمان در قرن پانزدهم میلادی، به مهد صنعت نشر در اروپا تبدیل شد. این واقعه تاریخی مهم از شهر ماینز آغاز گشت؛ شهری در همسایه‌گی فرانکفورت. جایی که یوهانس گوتنبرگ توانست از آنجا، نخستین نسل از کتاب‌های چاپی مقرون به‌صرفه را تولید کند. در آن دوران، کتاب‌فروشان المانی هر ساله نمایشگاه‌های کتابی را با هدف حمایت از این صنعت جدید به راه می‌انداختند. نمایشگاه کتاب فرانکفورت هم ریشه در همین سنت تاریخی دارد.

نمایشگاه کتاب فرانکفورت از سال ۱۹۴۹ میلادی و توسط شرکت خصوصی Frankfurter Buchmesse GmbH برگزار می‌شود. این شرکت مستقر در فرانکفورت، یکی از شرکت‌های تابعه انجمن ناشران و کتاب‌فروشان آلمان به شمار می‌آید.

در سال ۱۹۴۹ و به لطف نمایشگاه کتاب فرانکفورت، حدود ۲۰۵ غرفه‌دار المانی برای نخستین بار پس از جنگ جهانی دوم، دور هم گرد آمدند. همه این ناشران، یک هدف مشخص داشتند. آن هم این‌که، نخستین رویداد تجاری صنعت چاپ و نشر کتاب آلمان پس از جنگ را رقم بزنند. در آن دوره، نمایشگاه کتاب فرانکفورت در مرزهای بازار کتاب آلمان محدود شده بود. البته، ناشرین تمایل زیادی به نمایش فرهنگ و ادبیات سانسور نشده کشورهای دیگر نیز داشتند.

نکته دیگری که نباید ناگفته بماند، این است که در سال ۱۹۴۹، نمایشگاه کتاب فرانکفورت در دو بخش شرقی و غربی برگزار شد. یعنی یکی از شعبات نمایشگاه، در شهر فرانکفورت دایر شده بود و دیگری در آلمان شرقی و شهر لایپزیگ. به هر روی، آن سال حدود ۱۴۰۰۰ بازدیدکننده به فرانکفورت آمدند و به تماشای ۸۵۰۰ عنوان کتاب نمایشگاه پرداختند.

مدت زیادی نگذشت که نمایشگاه کتاب فرانکفورت توانست بال‌های خود را بگشاید و نظر ناشران خارجی بیشتری را به سوی جلب کند. در سال ۱۹۵۱ میلادی این وسعت، نمود فیزیکی هم پیدا کرد. چرا که مدیران نمایشگاه مجبور شدند محل برگزاری رویداد را به سالنی بزرگتر انتقال دهند. دو سال بعد، یعنی در سال ۱۹۵۳ میلادی، تعداد ناشران خارجی حاضر در نمایشگاه کتاب فرانکفورت از ناشران المانی آن پیشی گرفت.

هدف نخستین بنیان‌گذاران نمایشگاه فرانکفورت، کاملاً سیاسی بود. همان‌طور که همگان آگاهند، دیکتاتوری نازی‌ها منجر به مهاجرت بسیاری از ناشران و نویسندگان المانی شده بود. اما پس از تغییر شرایط، ملت آلمان نیاز داشتند که

دوباره به‌عنوان ملتی فرهنگ‌دوست و فرهنگ‌پرور خود را به جهانیان معرفی کنند. به علاوه، گردانندگان نمایشگاه امیدوار بودند که این رویداد به پلی برای بازگشتن مهاجران، ناشران و نویسندگان به سرزمین مادری‌شان تبدیل شود. اما نمایشگاهی که در ابتدا با اهداف سیاسی تشکیل شده بود، با گذشته زمان توانست راه خود را به‌سوی زندگی روزمره مردم به‌ویژه در عرصه فرهنگی نیز هموار کند. در سال ۱۹۵۴ میلادی که مصادف بود با برگزاری پنجمین دوره جام جهانی فوتبال و قهرمانی المان غربی، تب فوتبال به نمایشگاه کتاب فرانکفورت هم کشیده شد.

برای مثال، کارمندان انتشارات Burda به جای پوشیدن لباس‌های رسمی، پیراهن تیم ملی فوتبال المان را به تن می‌کردند. حالا که نام انتشارات Burda به میان آمد، بد نیست اشاره کنیم که این انتشارات، بخشی از یک هولدینگ معظم رسانه‌ای است. این هولدینگ که توسط هوبرت بوردا، ناشر میلیاردی المانی اداره می‌شود، بیش از ۶۰۰ محصول، از جمله وبسایت و مجلات چاپی دارد و در بازار فرهنگی بیش از ۲۰ کشور جهان فعالیت می‌کند.

البته، نمایشگاه کتاب فرانکفورت فقط جایی برای به نمایش گذاشتن کتاب‌های مصور با کیفیت بالا و ادبیات زیبایی‌شناسانه نبود. از اواسط دهه ۱۹۶۰ میلادی، می‌شد حضور کتاب‌های عامه‌پسند با جلد‌های کاغذی ارزان‌قیمت را در نمایشگاه احساس کرد. فرانکفورت کم‌کم به نقطه‌ای مهم در حوزه تجارت بین‌المللی کتاب تبدیل می‌شد.

تغییرات، تلاطم‌ها و بحران‌های سیاسی کشور المان، بر وضعیت نمایشگاه کتاب فرانکفورت هم تاثیر گذاشتند. به‌عنوان نمونه، باید به حوادث سال ۱۹۶۸ میلادی اشاره کنیم. نمایشگاه کتاب فرانکفورت در این سال را به نام نمایشگاه پلیس به یاد می‌آورند.

چرا که در پی اعتراضات عمده دانشجویی، ورودی‌های نمایشگاه توسط افسران پلیس مسدود شد. عمده‌ی آن اعتراض‌ها پیرامون اهدای جایزه صلح ناشران المانی به لئوپولد سنگور، رئیس جمهور سنگال شکل گرفتند. البته، اعتراض به ناشران دست راستی هم بخشی از برنامه‌های نمایشگاه کتاب فرانکفورت در سال ۱۹۶۸ را مختل کرد.

در صدر لیست نویسندگان جنجال‌ساز نمایشگاه کتاب فرانکفورت هم، نام پیتر هاندکه می‌درخشد. او که برنده جایزه نوبل ادبیات نیز هست، با نمایش‌نامه اهانت به تماشاگر وارد نمایشگاه کتاب فرانکفورت شد. این نمایش‌نامه، یکی از پربحث‌ترین آثار آن دوره بود. از سوی دیگر، مواضع او در قبال مناقشه بالکان، حمایتش از صرب‌ها و نظراتش در کتاب سفر به رودخانه: عدالت برای صربستان، از جمله حواشی مهم تاریخ نمایشگاه هستند.

حالا دیگر طیف وسیعی از ناشرین و صنایع مرتبط با رسانه و فناوری اطلاعات در نمایشگاه کتاب فرانکفورت شرکت می‌کنند. از ناشران، صاحبان چاپخانه‌ها، نویسندگان و مترجمان گرفته، تا تصویرگران، روزنامه‌نگاران و حتی متخصصین نرم‌افزار، همگی هر ساله در این رویداد جهانی مشارکت می‌ورزند. این حضور، فرصت آشنایی، تبادل نظر و حتی همکاری با سازمان‌های هم‌فکر از سرتاسر دنیا را فراهم می‌آورد.

در واقع، نمایشگاه کتاب فرانکفورت بستری ایده‌آل برای تبلیغ کتاب و خدمات مرتبط با جهان چاپ و نشر است. در اینجا هم می‌توان در مورد قوانین و مجوزهای گوناگون و سانسور و غیره بحث و مشورت کرد، هم از نزدیک با مراجعه‌کنندگان به گفت‌وگو نشست. به‌علاوه، در سال‌های اخیر، بحث در مورد تاثیرات تکنولوژی بر جهان کتاب و پتانسیل‌های آن برای ایجاد تحول در این حوزه به‌شدت داغ شده است.

یکی دیگر از جذاب‌ترین جنبه‌های فرهنگی نمایشگاه فرانکفورت، بخشی به نام مهمان افتخاری است. از سال ۱۹۷۶ میلادی تا به امروز، هر ساله یک کشور به‌عنوان مهمان افتخاری نمایشگاه انتخاب می‌شود. این مهمان افتخاری می‌تواند ادبیات و فرهنگ خود را (در تمامی شاخه‌ها) برای تمامی حاضرین در نمایشگاه تبلیغ نماید.

اما برجسته‌ترین بخش یا حتی شاید بتوان گفت، روح نمایشگاه کتاب فرانکفورت، جایزه صلح ناشران و کتابفروشان المان است. این جایزه از سال ۱۹۵۰ میلادی به طور مرتب به نویسندگانی که در آثارشان به ترویج صلح و همزیستی می‌پردازند، اهدا شده است.

جایزه صلح اتحادیه ناشران و کتابفروشان المان، در سال گذشته به سرهی ژادان، نویسنده اوکراینی، به اورهان پاموک، نویسنده مشهور ترکیه‌ای، سوزان سانتاگ، نویسنده، فیلسوف و فعال سیاسی آمریکایی و واسلاو هاول، نویسنده و سیاست‌مدار سرشناس جمهوری چک اشاره کرد.

سخنرانی اسلاوی ژیزک در مراسم افتتاحیه نمایشگاه کتاب فرانکفورت

شرکت‌کنندگان در مراسم افتتاحیه سخنرانی اسلاوی ژیزک، چهره فلسفی معروف جهان را شنیدند که با حاشیه‌هایی از جدل و التهاب همراه شد.

حضور و سخنرانی ژیزک به این دلیل بود که کشورش اسلوانی مهمان ویژه نمایشگاه امسال است و او به‌عنوان معروف‌ترین چهره فلسفی و فرهنگی این کشور در عرصه بین‌المللی از سخنرانان اصلی مراسم افتتاحیه نمایشگاه شد. وقتی که روی سن رفت که سخنرانی‌اش را شروع کند استقبال پرشوری از او به‌عمل آمد، ولی او در همان ابتدا گفت که زیاد عجله نکنید، شاید در انتهای سخنرانی فضا کاملاً عوض شود؛ سخنی که نامربوط هم از کار درنیامد و صحنه‌هایی از جدل و بحث داغ و اعتراض در جریان سخنرانی او شکل گرفت.

نکته اصلی سخنرانی ژیزک این بود که همه سخنران‌های پیش از او درباره رنج اسرائیل از ترور حماس سخن گفتند، ولی یک نفر هم به صرافت نیافتاد که از رنج فلسطینی‌ها هم سخن بگوید.

او حملات تروریستی حماس به شهروندان اسرائیلی را بدون اما و اگر محکوم کرد و گفت که این کشور البته حق دفاع از خود دارد، ولی اصل این هم است که به فلسطینی‌ها هم گوش بدهیم و پس پشت این ماجراها و مناقشات را دریابیم. همین کلمات کافی بود که عده‌ای از حضار سالن را ترک کنند و مقام‌های دولت محلی هسن (ایالتی که فرانکفورت در آن واقع است) چه در جریان سخنرانی و چه پس از آن به رد اظهارات ژیزک برآیند و او را به نسبی‌کردن جنایت حماس متهم کنند.

ژیزک پاسخ داد که ابا در فکر نسبی‌کردن ترورهای دهشتناک حماس نیست، ولی برای درک و فهم آنچه که در آنجا رخ می‌دهد باید پس پشت قضایا را هم به بررسی گرفت، نه این که هر کس که گفت باید تحلیل همه جانبه از مناقشه بشود و به پیش از ۷ اکتبر هم نگاهی بیاندازیم، فوراً به گرایش‌های ضدیهودی متهم شود. او گفت: «این دیگر چه ممنوعیتی است که کسی اجازه تجزیه و تحلیل نداشته باشد.»

تاکید ژیزک این بود که از هفتاد سال پیش یک ملت را در حالتی از تعلیق نگه داشته‌اند ولی واقعیت این است که خاورمیانه بدون حل مسئله فلسطینی‌ها روی آرامش به خود نخواهد دید.

اسلاوی ژیزک، فیلسوف اسلوانیایی در نمایشگاه کتاب فرانکفورت

روز بعد از سخنرانی ژیزک جلسه بحثی با شرکت چند نویسنده یهود- اسرائیلی در نمایشگاه تشکیل شد که حاضران اغلب با تاکید بر این که ژیزک می‌توانست لحن محکم‌تری در محکومیت حماس بگیرد، از ایده و نظر او در بررسی همه‌جانبه مناقشه دفاع کردند و آن را درست دانستند.

ژیزک در سخنرانی خود، همچنین عدم اعطای جایزه معروف المان به خانم عبیده شبلی، نویسنده معروف فلسطینی اسرائیلی در جریان نمایشگاه را به باد انتقاد گرفت.

شبلی که از کشف‌های ادبی محمود درویش، شاعر نامدار فلسطینی است در دانشگاه اورشلیم و بعدتر در لندن در مطالعات فرهنگی دکتر گرفته و چندین اثر داستانی دارد که به اغلب زبان‌های اروپایی ترجمه شده‌اند.

ژیزک هم در سخنرانی خود، با اشاره به غیاب شبلی گفت که از بودن در نمایشگاه حسی از افتخار دارد، ولی در عین حال احساس شرم هم او را رها نمی‌کند. او تصمیم به عدم دعوت و اعطای جایزه در نمایشگاه را «یک افتضاح» توصیف کرد.

رئیس نمایشگاه، هم پکر بود که ژیزک چنین حرف‌هایی زده و هم خرسند که بالاخره کسی مسبب نیمه‌کاره ماندن سخنرانی‌اش نشد و او سخنرانی‌اش را به پایان برد، وگرنه توقف سخنرانی او می‌توانست ضربه بیش‌تری به وجهه نمایشگاه بزند.

اسلونی، بافرهنگ‌ترین جمهوری‌های مجموعه یوگسلاوی سابق و شاید کل اروپاست. دو میلیون و ۱۰۰ هزار نفر در جهان ریشه‌های اسلونیایی دارند، اکثریت بزرگی از آن در خود اسلونی‌اند و اقلیت‌های کوچکی در اتریش و ایتالیا. همین تقارن و تلفیق‌های جغرافیایی و فرهنگی هم در غنای زبان و ادبیات اسلونی موثر افتاده است.

اسلونیایی‌ها در تاریخ عمدتاً به دلیل نداشتن کشوری مستقل و خاص خود (تا سال ۱۹۹۱)، هویت خویش را در عرصه زبان و ادبیات حفظ و حراست کرده‌اند. روز ملی اسلونی، ۸ فوریه، روز فوت فرانس پرشرن، شاعر معروف این کشور در قرن نوزدهم است که سرود ملی کشور را هم که از سال ۱۹۹۱ مستقل شده بر یکی از شعرهای او ساخته‌اند.

شمار فلسفه‌دان‌ها و شاعران اسلونی نسبت به جمعیتش بالاست. اسلونی را به لحاظ علاقه مردمش به شعر و شاعری شاید بتوان ایران اروپا نامید. گفته می‌شود که از هر دو نفر اهالی اسلونی یکی اهل شعر و شاعری است و سالانه دست‌کم ۳۵۰ عنوان شعر در این کشور منتشر می‌شود. در کنار ژیزک، ادبیات اسلونی با نام‌های مهمی همچون دراگو یانچار (رمان‌نویس) و ماریانا کونتا (شاعر) در عرصه بین‌المللی نام و آوازه‌ای یافته است. کونتا در کنار ژیزک از سخنرانان اصلی مراسم افتتاحیه نمایشگاه بود.

مجموعه کل عناوینی که سالانه در اسلونی منتشر می‌شود ۶ هزار مورد است. این کشور ۱۴۰۰ ناشر دارد و ۱۵۰ کتابفروشی. کتابخانه‌ها هم سالانه ۲۳ میلیون کتاب به مردم امانت می‌دهند.

۷۰ شاعر و نویسنده از اسلونی در برنامه‌هایی که برای این کشور به عنوان مهمان ویژه در نمایشگاه تدارک دیده شده حضور و مشارکت دارند.

اعطای جایزه نمایشگاه کتاب فرانکفورت به نویسنده فلسطینی به تعویق افتاد

آدانا شیبلی در سال ۱۹۷۴ میلادی در فلسطین به دنیا آمد و بعدها برای تحصیل در دانشگاه شرق لندن به انگلستان مهاجرت کرد. او در گذشته جایزه ملی کتاب را به خاطر ترجمه‌های ادبی خود دریافت کرده است. از خانم شیبلی تاکنون رمان‌های «جزئیات مینور»، «یک موضوع فرعی» و «جدائی» با استقبال خوانندگان روبه‌رو شده‌اند.

کتاب Minor Detail (تفصیل ثانوی) شبلی که سال ۲۰۲۱ از نامزدان مطرح دریافت جایزه بین‌المللی بوکر (The Man Booker Prize) بود با عنوان یک مسئله فرعی (Eine Nebensache) به زبان المانی ترجمه شده و هیات داوران جایزه لیبراتورپرایز المان که به آثار برتر بین‌المللی در زمینه ادبیات اعطا می‌شود آن را امسال شایسته دریافت این جایزه اعلام کرد. شبلی قرار بود این جایزه را در روز سوم نمایشگاه کتاب فرانکفورت طی مراسمی دریافت کند. اما عده‌ای بعد از حمله حماس به اسرائیل این اتهام را مطرح کردند که کتاب «محتوایی یهودستیزانه» دارد و با توجه به موضوع (واقعی) آن که به رویکرد و رفتار دسته‌ای از سربازان اسرائیلی در سال ۱۹۴۹ در قبال یک زن بدوی (بادیه‌نشین) و تحقیق بعدی یک روزنامه‌نگار در باره سرنوشت این زن برمی‌گردد و نیز به دلیل مواضع انتقادی شبلی نسبت به رویکردها و سیاست‌های ارتش و دولت اسرائیل بهتر است که فعلا اعطای جایزه به تعویق بیفتد. گرچه شبلی از طریق ناشر المانی خود به پاسخ‌گویی این اتهام برآمد ولی داوران با توجه به فضا و شرایط این روزها نهایتاً بدون آن که اعطای جایزه را نیازمند تجدیدنظر ببیند صرفاً از تعویق آن سخن گفت و آن را حاصل توافق با نویسنده عنوان کرد. شبلی اما با رد این ادعا که با او برای تعویق توافقی صورت گرفته تأکید کرد که اتفاقاً قصد داشته در سخنرانی خود به هنگام دریافت جایزه از اهمیت و نقش ادبیات در این دوران پرسبعبیت و توأم با رنج و شکنج سخن بگوید. تصمیم به تعویق اعطای جایزه به شبلی در خود المان هم با انتقادهای زیادی روبه‌رو شد و نشریات لیبرالی مانند سایت و نویه سوریشر سایتونگ یا حتی روزنامه محافظه‌کاری مانند فرانکفورتر آگمانیه به دفاع از اهمیت ادبی اثر شبلی و تأکید بر فقدان زمینه برای ربط‌دادن آن به حمله حماس و ماجراهای اخیر برآمدند. جایزه «لیبراتور» قرار بود روز جمعه ۲۰ اکتبر ۲۰۲۳، به خانم «شیبلی» اعطا شود. گویا در پی آغاز جنگ اسرائیل-حماس، مدیریت نمایشگاه در پی تصمیمی جنجالی و به هدف جلوگیری از پیامدهای احتمالی اعطای این جایزه، مراسم را به تعویق انداخته است.

عدنیه شبلی، نویسنده فلسطینی‌تبار

لیبراتور، مهم‌ترین جایزه ادبی نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت است که هر سال از سوی نهاد «لیت پروم» به یک اثر ادبی موفق اعطا می‌شود. مدتی پیش اعلام شد که جایزه امسال به خاطر رمان «یک موضوع فرعی» به خانم «آدانیا شیبلی»، نویسنده فلسطینی اعطا می‌شود.

اما آخر هفته گذشته، در پی حمله‌های موشکی حماس به اسرائیل، یورگن بوس مدیر نمایشگاه اعلام کرد که با توجه به جنگ در خاورمیانه، مراسم اعطای جایزه به تعویق می‌افتد.

مدیر نمایشگاه در این مورد به خبرنگاران گفت: «در شرایط فعلی هیچکس احساس لازم را برای جشن گرفتن ندارد و به این دلیل اعطای جایزه به فرصتی مناسبتر موکول می‌شود.»

در این میان، رسانه‌های نزدیک به جمهوری اسلامی در ایران کوشیدند از این موضوع برای اثبات اعمال تبعیض علیه فلسطینی‌ها بهره‌برداری کنند. آن‌ها با وارونه کردن اصل ماجرا اعلام کردند که اعطای جایزه به نویسنده فلسطینی منتفی شده است، در حالی که مدیریت المانی نمایشگاه اعلام کرده که تنها مراسم اعطای آن را به تاخیر انداخته است. «شبلی» که در سال ۱۹۷۴ در فلسطین متولد شده از اواخر دهه ۹۰ آثارش را در سراسر جهان عرب و اروپا به چاپ رسانده است. او نگارش رمان، نمایش‌نامه، داستان‌های کوتاه و مقالاتی را در کارنامه خود به ثبت رسانده است. آثار این نویسنده به زبان‌های مختلفی از جمله المانی، انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی و کره‌ای ترجمه و چاپ شده است. او همچنین دو دوره به‌عنوان برنده جایزه نویسنده جوان موسسه عبدالمحسن القطان انتخاب شده است: نخستین‌بار در سال ۲۰۰۱ برای کتاب «رسیدن» که رمان کوتاهی حول داستان کوچک‌ترین خواهر یک خانواده فلسطینی است و دومین‌بار در سال ۲۰۰۳ برای کتاب «همه به یک اندازه از عشق دوریم»؛ این کتاب داستان یک مامور پست است که مجموعه‌ای از نامه‌های عاشقانه رمزآلود را کشف می‌کند. «شبلی» علاوه بر نگارش سه رمان عربی خلق چند اثر غیرداستانی را نیز تجربه کرده است. این نویسنده تحصیلات خود را در مقطع دکتری در دانشگاه شرق لندن به پایان رسانده و اغلب اوقات نیز به تحقیقات دانشگاهی می‌پردازد.

«شبلی»، همچنین به عنوان استاد میهمان در دانشکده فلسفه و مطالعات فرهنگی دانشگاه «بیرزیت» فلسطین فعالیت داشته است. اگرچه «شبلی» به چند زبان دنیا تسلط دارد اما رمان‌هایش را فقط به زبان عربی می‌نویسد چراکه معتقد است عربی یک زبان مسحورکننده است. اغلب نوشته‌های این نویسنده با تمرکز بر فلسطین نوشته شده با این حال خود «شبلی» معتقد است توجه او نسبت به زادگاهش بیش از آن‌که در ادبیاتش نمود پیدا کند یک مسئله شخصی است.

اعتراض ۶۰۰ نویسنده و ناشر و همکار موسسات ادبی به تاخیر انداختن جایزه نویسنده فلسطینی

با این همه، حدود ۶۰۰ نویسنده و ناشر و همکار موسسات ادب به این تصمیم مدیر نمایشگاه اعتراض کرده‌اند. آن‌ها در نامه سرگشاده خود اعلام کردند که به عقب‌انداختن برگزاری مراسم اعطای جایزه بدون توافق با نویسنده فلسطینی و به صورت یک‌جانبه انجام شده است. سه برنده نوبل ادبی، عبدالرزاق گورنا، آنی ارنو و اولگا توکارچوک در میان امضاءکنندگان این نامه سرگشاده حضور دارند.

امضاءکنندگان نامه سرگشاده به نمایشگاه کتاب نوشتند که نویسنده فلسطینی باید صرف‌نظر از ملیت خود این فرصت را کسب می‌کرد که نقش ادبیات را در این دوران پراضطراب تشریح کند. خانم شبیلی در همه آثار ادبی خود که در ژانر بیوگرافی می‌گنجد، تشریح‌کننده زندگی رنج‌بار فلسطینی‌ها بوده و به این دلیل بارها به‌عنوان مخالف سیاست دولت‌های اسرائیلی مورد انتقاد قرار گرفته است.

سخنرانی دانیل کلمان، نویسنده معروف المانی

پیش از رشدی، دانیل کلمان، نویسنده معروف المانی که شماری از آثار او به فارسی هم ترجمه شده از اهمیت خلاقیت ادبی و برآمد اجتماعی رشدی در دفاع از آزادی اندیشه و بیان سخن گفت. او با اشاره به فتوای قتل آیت‌الله خمینی این بحث را پیش کشید که بسیاری از مردم و سیاست‌مداران شاید انتظار داشتند که با ابعاد خطری که متوجه رشدی است او از انتظار عمومی عقب بکشد و به گوشه دنجی پناه برد. ولی رشدی به گفته نویسنده کتاب‌هایی چون «اندازه‌گیری دنیا»

و «من و کامینسکی» حاضر نشد در این زمین بازی کند، بلکه «نویسنده باقی ماند و برای آزادی اندیشه و بیان مبارزه کرد و خود را به فردیتی بی‌بدیل در مقیاس تاریخ جهان و شاید به بزرگترین مدافع آزادی هنر و بیان در زمانه ما بدل کرد.»

کلمان رشدی را برترین و شایسته‌ترین دریافت‌کننده جایزه صلح ناشران المان توصیف کرد.

سلمان رشدی مهمان امسال نمایشگاه کتاب فرانکفورت

سلمان رشدی، نویسنده بریتانیایی-آمریکایی هندی‌تبار روز یکشنبه ۳۰ مهر ۱۴۰۲-۲۲ اکتبر ۲۰۲۳، جایزه صلح اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان المان در نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت دریافت کرد.

این اتحادیه جایزه صلح را برای تمجید از «تخیل عالی» و «انسانیت عمیق» به سلمان رشدی اختصاص داد. هیات داوران این اتحادیه به ریاست کارین اشمیت‌فردریش اعلام کرد: «او همچنان جایگاه خود را در دفاع پرشور از آزادی اندیشه و بیان چه برای خود و چه برای کسانی که نظرات مخالف او دارند، حفظ کرده است.»

سلمان رشدی بعد از حمله با کارد به رشدی در اوت سال ۲۰۲۲ در شهر محل اقامت‌اش «نیویورک» که به یک دست او آسیب رساند و یک چشم او را هم نابینا کرد، این اولین سفر رشدی به خارج از آمریکا بود که با تدابیر امنیتی شدیدی هم همراه است.

رشدی در واکنش به دریافت جایزه مزبور در بیانیه‌ای از هیات داوران قدردانی کرد و گفت: «می‌دانم این جایزه چه قدر مهم است و از فهرست دریافت‌کنندگان پیشین آن کمی غافلگیر شدم.»

جایزه صلح اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان المان در خردادماه به وی تعلق گرفته بود اما مراسم اعطای جایزه روز یکشنبه در حاشیه نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت، که بزرگترین نمایشگاه کتاب جهان است، در کلیسای سنت پل فرانکفورت برگزار شد.

آخرین برنامه یا شاید یکی از نقاط عطف نمایشگاه کتاب امسال تجلیل از سلمان رشدی و اعطای جایزه معروف صلح ناشران المان به او بود که روز یکشنبه در مراسمی ویژه انجام شد.

وی در سخنرانی در این مراسم گفت که «ما در دورانی زندگی می‌کنیم که هیچگاه تصور نمی‌کردم تجربه‌اش کنم». او در تشریح و توصیف این دوران آن را زمانه‌ای دانست که «آزادی، به‌ویژه آزادی بیان که بدون آن انتشار کتاب‌ها ممکن نمی‌بود، از همه سو مورد تهاجم است، تهاجمی که در آن هم نیروهای ارتجاعی و اقتدارگرا، همه پوپولیست‌ها و عوام‌فریبان و هم متکبران و خودپسندان در آن سهیم هستند.»

دوران ما از نگاه رشدی دوره‌ای است که موسسات آموزشی و کتابخانه‌ها آماج سانسور و خصومت‌اند، دوره‌ای که «مذاهب افراطی و ایدئولوژی‌های آمیخته به تعصب شروع به دخالت و ورود در عرصه‌هایی از زندگی کرده‌اند که اصولاً به آن‌ها ربطی ندارد.»

به‌گفته رشدی، اشکال و شیوه‌های جدید ارتباطی مانند اینترنت نیز وضعیت را پیچیده‌تر کرده‌اند: «روز به روز تمیز اخبار جعلی از غیرجعلی دشوارتر می‌شود، از جمله به این خاطر که صاحبان میلیاردی شبکه‌های اجتماعی از این وضعیت سود می‌برند.»

رشدی اما هشدار داد که نباید به یاس و نومیدی کامل میدان داد، بلکه «باید کماکان با شوق و انگیزه‌های تازه به تازه همان کارهایی را بکنیم که همیشه می‌کرده‌ایم؛ سخنان بد را با سخنان خوب به مقابله برویم، با روایت‌های اشتباه با

روایت‌های متقن و درست روبه‌رو شویم، نفرت را با عشق به مصاف برویم و امید را از دست ندهیم که حقیقت حتی در دوران دورغ نیز مهر خود را خواهید کوبید و به کرسی خواهد نشست.»

حقیقت و نیز آزادی بیان اما به گفته نویسنده کتاب آیه‌های شیطانی باید به سختی مورد دفاع و حراست قرار گیرند، حتی در هنگامی که «با استفاده از این حق باعث و رنجش و آزار ما بشوند، چرا که غیر از این دفاع از آزادی بیان معنا و موضوعیت ندارد.»

رشدی در ادامه سخنرانی خود، ناشران را از جمله مدافعان آزادی بیان توصیف کرد، چرا که آن‌ها هنر را میدان می‌دهند و «هنر پادزهر خصومت با فرهنگ و هنر و مدنیت و نیز محمل تقابل با بربریت است.»

رشدی با اشاره ضمنی به آسیبی که از فتوای آیت‌الله خمینی عارضش شده، گفت که «من شخصا تجربه کرده‌ام که چه واکنش‌های سهمگین و سختی برمی‌انگیزد وقتی که نویسنده آزاد و بی‌مانع و ملاحظه می‌نویسد. ۲۱ بار در مورد من به خیر ختم شد، اما یک بار به دشواری و معضلات خورد.»

اشاره رشدی به ۲۱ اثری است که نوشته، که چهارمینش یعنی «آیات شیطانی» فتوای خمینی را در پی آورد و کشته‌شدن و آسیب‌دیدن مترجمان این اثر و خود سلمان رشدی از پیامدهای آن شد.

رشدی با اشاره به تجربه خود در «خطرناک بودن نوشیدن شراب آزادی» گفت که اتفاقا همین دشواری و خصومتی که علیه این گونه شراب‌نوشی در جریان است «به گونه‌ای مهم‌تر و غیرقابل انصراف‌تر ایجاب می‌کند که از آن دفاع کنیم، کاری که من و شماری از همتایانم بر حسب توان و شرایط خویش انجام داده‌ایم.»

رشدی سپس با اشاره به نام جایزه‌ای که دریافت کرد و وجود کلمه صلح در نام این جایزه (جایزه صلح ناشران المان) گفت که صلح با توجه به جنگ اوکراین و جنگ میان حماس و اسرائیل به هم و خیال شبیه شده است، ولی باز هم از ارزش‌هایی است که باید با شور و شوق و تمام وجود در پی تحققش بود، ولو که «نگاهی به تاریخ ادبیات حاکی از این باشد که صلح اغلب تنها با قربانیان زیاد و پس از زمانی دراز به دست می‌آید.»

سخنرانی رشدی با کف و تشویق ممتد حاضران که دقایقی سر پا ایستادند روبه‌رو شد. چند روزی پیش از نمایشگاه نیز مصاحبه‌ای بلند با رشدی در شماره آخر هفته روزنامه دی ولت المان چاپ شد که وی در آن به سؤال‌ها و مسائل مختلفی می‌پردازد.

در این مصاحبه خبرنگاران از تغییر احتمالی در زندگی عمومی رشدی پس از آسیبی که به او وارد آمده پرسیده‌اند و او پاسخ داده: «تغییر زیادی ایجاد نشده، به جز این که زندگی با یک چشم، پیچیده و دشوارتر از گذشته است. برای مثال برای من دشوار شده که به راحتی از این سوی خیابان به سوی دیگرش بروم یا در یک پیاده‌رو جا عوض کنم، به‌خصوص در این شهری (نیویورک) که همه سرشان در موبایل خودشان است و توجه چندانی به مسیر حرکت و اطراف خود ندارند.»

رشدی قبلا بارها از این شکایت کرده بود که بیش از رمان‌ها و آثار ادبی، او به‌خاطر وضعیت و شرایطی که در دفاع از آزادی بیان پیدا کرده و فشارهایی که در این رابطه متحمل شده مورد ستایش قرار گرفته است. در توضیح اعطای جایزه صلح ناشران المان نیز این جنبه از زندگی رشدی برجستگی بیشتری پیدا کرده است. خبرنگاران از رشدی می‌پرسند که آیا این مجدد باعث ناخشنودی‌اش نشده است. جواب او این است که امیدوار است که همین اعتناها و عنایت‌ها کمک کند که نهایتا بیشتر، رمان‌های او را بخوانند که حالا سه‌چهارم آثار مکتوبش را تشکیل می‌دهند.

نویسنده «آیات شیطانی» در ادامه می‌گوید که روزی که نویسنده شد اصلا فکر نمی‌کرده که ماجرای فتوای مرگی که آیت‌الله خمینی علیه او مطرح کرد پیش بیاید و زندگی که او بعد از این فتوا داشته انگیزه‌ای برای نوشتن بیوگرافی شود.

رشدی، همچنین روز جمعه در حاشیه نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت خواستار پایان جنگ حماس و اسرائیل شده بود. او در این باره گفت: «من سرشار از هراسم، این تنها چیزی است که می‌توانم بگویم. من فکر می‌کنم در رابطه با حمله حماس، سرشار از هراس شدم. همچنین در باره آنچه آقای نتانیاهو ممکن است در پاسخ به این حمله انجام دهد پر از گمانم و تنها امیدوارم که در اولین نقطه ممکن این خصومت‌ها متوقف شوند.»

آثار سلمان رشدی به دلیل رئالیسم جادویی آمیخته با داستان‌های تاریخی شناخته می‌شود و مکان داستان‌هایش معمولاً هند است. گرموس نام نخستین اثر او بود که در سال ۱۹۷۵ به چاپ رسید.

«آیه‌های شیطانی» نام چهارمین رمان و جنجالی‌ترین اثر او بود که در سال ۱۹۸۸ به چاپ رسید. این کتاب از زندگی محمد، پیامبر مسلمانان الهام گرفته شده است. در این کتاب وی به ماجرای «غرائیق» اشاره می‌کند. بنا بر برخی منابع چون آثار واقفی و تاریخ طبری، محمد پیامبر اسلام وقتی که در مکه زندگی می‌کرد در حال خواندن سوره نجم بود که شیطان دو آیه کوتاه در دهانش قرار داد. اما جبرئیل او را نسبت به وحی نبودن این آیات و شیطانی بودن آن‌ها آگاه کرد.

در پی انتشار این کتاب روح‌الله خمینی، بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران در فتوایی سلمان رشدی را به مرگ محکوم کرد و گفت: «به اطلاع مسلمانان غیور سراسر جهان می‌رسانم مولف کتاب آیات شیطانی که علیه اسلام و پیامبر و قرآن، تنظیم و چاپ و منتشر شده است، همچنین ناشرین مطلع از محتوای آن، محکوم به اعدام می‌باشند. از مسلمانان غیور می‌خواهم تا در هر نقطه که آنان را یافتند، سریعاً آن‌ها را اعدام نمایند تا دیگر کسی جرات نکند به مقدسات مسلمین توهین نماید.» شاید تا آن تاریخ چنین چیزی، یعنی یک حکم تروریستی در جهان بی‌سابقه بوده است چرا که اگر قرار باشد کسی ترور شود هیچ رهبر دولتی در جهان، دست‌کم آن را آشکارا اعلام نمی‌کند و در بهترین حالت آن را مخفیانه خطاب به نهادهای امنیتی صادر می‌کند.

به این ترتیب، خمینی پایه‌های حکومت اسلامی موردنظر خود را با کشتار و ترور و دشمنی با علم و دانش و آگاهی بنیان گذاشت. حکومتی که تاکنون مرتکب جنایات بی‌شماری علیه بشریت شده است و در جهان به‌عنوان یک حکومت ترور اعدام و سانسور و سرکوب و مافیایی و دشمن درجه آزادی بیان و اندیشه، معروف شده است.

رمان «آیات شیطانی» اثر سلمان رشدی پس از آن‌که این نویسنده در نیویورک با چاقو مورد حمله قرار گرفت بار دیگر در صدر جدول پرفروش‌ترین‌ها قرار گرفت.

رشدی به‌دلیل صدور فتوای خمینی، سال‌ها مخفیانه زندگی می‌کرد و تازه چند سال بود که به عرصه عمومی بازگشته بود که در ماه اوت سال ۲۰۲۲، در یک مراسم کتابخوانی در نیویورک آمریکا، با چاقو مورد حمله «هادی مطر»، جوان ۲۴ ساله اهل نیوجرسی (لبنانی‌تبار) در غرب نیویورک قرار گرفت و بینایی یک چشم و توانایی حرکت یک دستش را از دست داد. پلیس آمریکا این فرد را به اقدام به قتل درجه دو متهم کرد.

طبق گزارش آرشو اینترنتی «وی‌یک ماشین» این کتاب تا پیش از سخنرانی آن روزهای سلمان رشدی در بین ۱۰۰ کتاب داستانی پرفروش آمازون قرار نداشت.

نسخه کاغذی کتاب «آیات شیطانی» در رتبه دوم پرفروش‌ترین کتاب در بخش «داستان و ادبیات معاصر» آمازون قرار گرفت. نسخه صوتی کتاب نیز رتبه چهاردهم را در پلتفرم اودیبل (زیر مجموعه آمازون) کسب کرد.

طبق برخی گزارش‌ها افزایش فروش، تا حدی به‌خاطر حمایت خوانندگان از رشدی است، فردی که برای دهه‌ها زیر تیغ تهدید به مرگ پس از فتوای آیت‌الله خمینی قرار داشته است.

رشدی در مصاحبه روز جمعه در نمایشگاه کتاب از انتشار کتاب جدیدش هم سخن گفت که مروری بر تجربه تلخ روزها و لحظه‌هایی است که پس از حمله پارسال تجربه کرده است. او گفت که با نوشتن این کتاب خواسته است که با هنر به رویارویی و مواجهه با خشونت و نارواداری بولی رود.

به گزارش خبرگزاری فرانسه تازه‌ترین رمان سلمان رشدی روز سه‌شنبه هفتم فوریه ۲۰۲۴-۱۸ بهمن ۱۴۰۲، به خوانندگان انگلیسی‌زبان در ایالات متحده عرضه می‌شود.

این رمان که «شهر پیروزی» نام دارد حدود شش ماه پس از سوءقصد به جان نویسنده کتاب «آیات شیطانی» منتشر می‌شود.

این رمان ماجرای زنی در قرن ۱۴ میلادی را روایت می‌کند که برای به دست آوردن فرمانروایی یک شهر می‌جنگد. ناشر «شهر پیروزی»، اعلام کرده که او در هیچ برنامه‌ای برای معرفی و رونمایی از اثر جدیدش حضور پیدا نخواهد کرد.

سلمان رشدی در مصاحبه‌ای با نشریه آمریکایی نیویورکر که روز دوشنبه منتشر شد به شرح موانع و دشواری‌هایی پرداخته که برای از سرگیری مجدد کار نوشتن با آن دست به‌گریبان است.

او می‌گوید، پس از سوءقصد نوشتن برایش «بسیار بسیار دشوار شده» و بارها قصد کرده چیزی بنویسد اما موفق به این کار نشده است.

او در سال‌های گذشته با وجود اظهارات علی‌خامنه‌ای، رهبر کنونی جمهوری اسلامی درباره معتبر بودن حکم قتلش، تقریباً به‌صورت عادی زندگی می‌کرد و در مراسم گوناگون حاضر می‌شد.

رمان «شهر پیروزی» پس از آمریکا، در بریتانیا پخش می‌شود. ناشر کتاب گفته است، ترجمه المانی آن در ماه آوریل منتشر می‌شود.

رشدی در پیام تشکرش بابت دریافت جایزه جشنواره کتاب فرانکفورت، از «اشتقاق برای آزادی» سخن گفت که به‌دست آوردنش و پیدا کردنش سخت است.

رشدی با نگاه به جنگ اوکراین گفت: «آن‌جا جنگی جریان دارد که از سوی مردی طماع و به دلیل حرص او به قدرت و کشورگشایی راه افتاده، داستانی غم‌انگیز که برای مخاطب المانی ناآشنا نیست.»

او به جنگ خاورمیانه نیز اشاره کرد و گفت: «صلح در این لحظه برای من تنها دودی وهم‌آلود است که از افیون برمی‌خیزد.»

سلمان رشدی در سخنرانی‌اش تاکید کرد که دست از تعهدش برای صلح بر نمی‌دارد. او تصریح کرد: «هر چقدر هم که یافتن آن (صلح) دشوار باشد، هر چند غیرممکن به‌نظر برسد، یکی از ارزش‌های بزرگ ماست که باید مشتاقانه دنبال شود.»

سلمان رشدی، نویسنده ۷۶ ساله از سوی هیات اعطای جایزه صلح ناشران المان به دلیل «سازش‌ناپذیری، مثبت‌اندیشی و به خاطر این که با لذت داستان‌سرایی‌اش جهان را غنی می‌کند» مستحق دریافت این جایزه شناخته شده است. در بیانیه این هیات، همچنین آمده است که رشدی با وجود این‌که تمام عمرش در یک خطر همیشگی بوده «یکی از مدافعان پرشور آزادی اندیشه و بیان حتی از سوی کسانی که با او هم‌نظر نیستند» بوده است. جایزه نقدی صلح ناشران و کتابفروشان المان ۲۵ هزار یورو است. این جایزه از شخصیت‌هایی تجلیل می‌کند که در تحقق اندیشه صلح در حوزه‌های ادبیات، علم یا هنر سهمیم بوده‌اند. سال گذشته سرهی ژادان، نویسنده اوکراینی این جایزه را دریافت کرد.

سلمان رشدی، از زمان انتشار شاهکار ادبی خود در سال ۱۹۸۱ با عنوان «بچه‌های نیمه‌شب» و همچنین کتاب مشهور «آیات شیطانی» به شهرتی جهانی دست یافت. کتاب جدید رشدی به‌نام «چاقو» قرار است در آوریل ۲۰۲۴ منتشر شود.

ادعای طلبکارانه جمهوری اسلامی ایران: در نمایشگاه کتاب فرانکفورت ۲۰۲۳ شرکت نمی‌کنیم

معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد جمهوری اسلامی ایران درباره حضور جمهوری اسلامی ایران در هفتادوپنجمین نمایشگاه کتاب فرانکفورت، ادعا کرد: «امسال به دلیل رفتار غیرمسئولانه برگزارکنندگان نمایشگاه کتاب فرانکفورت، در این نمایشگاه شرکت نخواهیم کرد.»

یاسر احمدوند، در گفت‌وگو با ایننا، درباره حضور ایران در هفتادوپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت گفت: امسال به دلیل رفتار غیرمسئولانه برگزارکنندگان نمایشگاه کتاب فرانکفورت، در این نمایشگاه شرکت نخواهیم کرد. سال گذشته مسئولان نمایشگاه کتاب فرانکفورت، یک‌جانبه پیشنهاد جابه‌جایی محل غرفه ایران در این نمایشگاه را دادند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جمهوری اسلامی ایران، نپذیرفت و در نمایشگاه شرکت نکرد. امسال نیز به دلیل این‌که مطمئن نبودیم که این رفتار از سوی مسئولان نمایشگاه تکرار خواهد شد یا خیر در این نمایشگاه شرکت نخواهیم کرد.

او افزود: سال گذشته به تصمیم نمایشگاه کتاب فرانکفورت اعتراض کردیم و پاسخ کتبی مسئولان این نمایشگاه این بود که «از فعالیت و اعتراضات ایران حمایت می‌کنیم.» در واقع موضع‌گیری سیاسی در این کار داشتند و اعلام کردند که امنیت غرفه را نیز نمی‌توانیم تضمین کنیم؛ به هر حال رفتار غیرمتعارف و غیرحرفه‌ای آن‌ها زمینه تجدید نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای شرکت در نمایشگاه را موجب شد.

معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره حضور نمایندگان نشر ایران در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب گفت: امسال طبق تقویم مصوب نمایشگاه‌ها در سطح‌بندی که انجام شده در نمایشگاه‌های مهمی در شرق و مناطق مختلف دنیا شرکت خواهیم کرد و فکر می‌کنم در بیش از ۱۵ نمایشگاه شرکت خواهیم کرد.

با توجه به حضور پررنگ سلمان رشدی در نمایشگاه کتاب فرانکفورت جمهوری اسلامی اگر توجیحات دیگری هم نمی‌داشت همین کافی بود که از شرکت در نمایشگاه انصراف دهد، به خصوص که حمله خون‌بار سال گذشته به رشدی در تهران با سکوت یا کلماتی توأم با خشنودی مواجه شد.

اما جمهوری اسلامی برای شرکت در نمایشگاه امسال با این تردید هم روبه‌رو بود که شاید همان برخورد پارسال را شاهد باشد و لازم باشد که غرفه‌هایش که عموماً متعلق به ناشران دولتی است را در نقطه‌ای پرت و فرعی در نمایشگاه برپا کند.

یاسر احمدوند، معاون وزارت ارشاد در گفت‌وگو با ایبا در توضیح امتناع جمهوری اسلامی از شرکت در نمایشگاه امسال فرانکفورت گفت که مقامات حکومت نگران بوده‌اند که «وضعیت مشابه سال گذشته در نمایشگاه پیش بیاید.» به گفته او سال گذشته مسئولان نمایشگاه در اقدامی در راستای حمایت از اعتراضات در ایران پیشنهاد جابه‌جایی محل غرفه جمهوری اسلامی در این نمایشگاه را دادند که مورد قبول نمایندگان تهران واقع نشد.

از سوی دیگر، روشن بود که امسال جمهوری اسلامی ایران علاوه بر حضور سلمان رشدی، به دلیل دفاع‌اش از حماس و مخالفت نیروهای سرنگونی‌طلب ایرانی همچون سال‌های گذشته، جرات نکند که نمایندگان وزارت ارشاد خود را به این نمایشگاه بفرستند.

جمهوری اسلامی ایران، از هارترین و جانی‌ترین و دروغ‌گوترین حکومت‌های جهان است که به هیچ قانون و قید و بندی محدود نیست و عنان گسیخته بر علیه آزادی بیان و اندیشه و آزادی‌های فردی و جمعی می‌تازد و همچنان با تمام قدرت بر طبل سانسور و اختناق، ترور و اعدام، سوءاستفاده از قدرت و دزدی و جنگ‌طلبی می‌کوبد! اخیراً نیلوفر حامدی و الهه محمدی روزنامه‌نگارانی که اخبار چگونگی جان‌باختن و جزئیات مراسم خاکسپاری مهسا (ژینا) امینی را نشر دادند، بر پایه حکم شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب اسلامی تهران، در مجموع به ۲۵ سال حبس محکوم شدند.

گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مسائل «مدافعان حقوق بشر» با انتشار عکس نیلوفر حامدی و الهه محمدی در شبکه اجتماعی ایکس، یادآور شد که این دو به‌تازگی به ۱۳ و ۱۲ سال حبس محکوم شدند. او این احکام را ناراحت‌کننده خواند.

ماری لاولور، از حکومت جمهوری اسلامی خواست که به آزار و اذیت گسترده مدافعان حقوق بشر و خبرنگاران در ایران پایان دهد.

خانم لاولور، همچنین با اشاره به این‌که صالح نیکبخت، وکیل خانواده امینی به دلیل «فعالیت در پرونده مهسا امینی» به تحمل یک‌سال حبس محکوم شد، از حکم صادر شده ابراز نگرانی کرد.

صالح نیکبخت در پی مصاحبه‌ها با رسانه‌ها در ارتباط با پرونده جان‌باختن مهسا امینی، توسط دستگاه قضایی جمهوری اسلامی مجرم شناخته شده است.

نیلوفر حامدی، با اتهام «همکاری با دولت متخاصم آمریکا» به تحمل ۷ سال حبس، در مورد اتهام «اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرم بر ضد امنیت کشور» به ۵ سال حبس و به اتهام «فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران» به تحمل یک سال حبس محکوم شد.

مهسا امینی دختر ۲۲ ساله کرد ایرانی در ۲۵ شهریورماه ۱۴۰۱ پس از بازداشت توسط گشت ارشاد، جان باخت. پس از وی، اعتراضاتی گسترده در داخل و خارج از ایران بر علیه جمهوری اسلامی شکل گرفت که ماه‌ها به درازا کشید و هنوز هم کمابیش با افت و خیزهایی ادامه دارد.

شورای هماهنگی تشکل‌های صنفی فرهنگیان ایران، روز سه‌شنبه ۲ آبان با انتشار گزارشی اعلام کرد که ۸ نفر از فعالان صنفی و اعضای انجمن صنفی معلمان استان فارس از سوی دادگاه تجدیدنظر این استان، در مجموع به ۳۷ سال زندان محکوم شده‌اند. بر اساس این گزارش، افشین رزمجویی، ایرج رهنما، اصغر امیرآزادگانی و محمدعلی زحمتکش هرکدام به پنج سال حبس و منع فعالیت در فضای مجازی و ممنوعیت خروج از کشور با ابطال گذرنامه به مدت دو سال محکوم شدند.

امروز چهارشنبه ۳ آبان ماه ۱۴۰۲، علی مظلوم، قاضی شعبه ۲۹ دادگاه انقلاب تهران با صدور دادنامه ای ۶ شهروند بهایی را به حبس تعزیری و توقیف اموال، محکوم کرد. روز سه‌شنبه ۲ آبان ماه ۱۴۰۲، سعیده خضوعی، ارسلان یزدانی، ایرج شکور، سمیرا ابراهیمی، صبا سفیدی و پدram عبهر، شش شهروند بهایی ساکن تهران، توسط سیدعلی مظلوم، قاضی شعبه ۲۹ دادگاه انقلاب تهران، در مجموع به تحمل ۳۲ سال و ۱۰ ماه حبس تعزیری و همچنین به توقیف اموال ضبط شده از این افراد به در زمان بازداشت اولیه به نفع دولت، محکوم شدند.

...

در جریان این جنبش انقلابی «زن، زندگی، آزادی» بیش از ۵۰۰ تن توسط ماموران حکومت کشته و ده‌ها هزار نفر نیز زندانی شدند. دستگاه قضایی جمهوری اسلامی، همچنین چند تن از معترضان را به دار آویخت.

دومینوی ۱۰ هزار و دویست کتاب در نمایشگاه کتاب فرانکفورت المان

نمایشگاه امسال فرانکفورت در مجموع با ۴ هزار غرفه از ۹۵ کشور جهان برگزار شد با ۲۹۳۰ برنامه معرفی کتاب و بحث ادبی. ۶۴۰۰ روزنامه‌نگار برای ورود به نمایشگاه ثبت‌نام کرده بودند و برآورد اولیه این بود که در ظرف ۴ روز برپایی نمایشگاه ۲۰۰ هزار نفر از آن بازدید کرده‌اند. همه این ارقام گرچه نسبت به سال گذشته رشد نشان می‌دهند، ولی هنوز با ارقام سال قبل از کرونا (۲۰۱۹) فاصله زیادی دارند. در آن سال ۳۰۰ هزار نفر از نمایشگاه بازدید کردند، ۷۳۰۰ غرفه برپا بود و ۴ هزار برنامه بحث و معرفی در نمایشگاه به جریان افتاد.

سال گذشته در المان، حدود ۹/۵ میلیارد یورو کتاب به فروش رسیده است، که یک سوم آن مربوط به ادبیات داستانی و رمان و کارتون و کمیک بوده است. یک سوم هم به کتاب‌های کودکان و نوجوانان مربوط بوده و در یک سوم بقیه هم کتاب‌های راهنمای سفر که در دوران کرونا به رکود افتاده بود و نیز کتاب‌های مدیتیشن و خودسازی روحی و مسائلی از این دست دست بالا را دارند، بر عکس کتاب‌های آشپزی که فروش‌شان رو به کاهش بوده است. در مجموع از جمعیت حدوداً ۸۵ میلیونی المان، در سال گذشته حدود ۲۶ میلیون نفر در سال دست‌کم یک کتاب خریده است، رقمی که ده سال پیش بالای ۳۶ میلیون نفر بود.

المان حدود ۵ هزار کتاب‌فروشی دارد که سالی ۱۰۰ تایی آن‌ها به دلایل مختلف، از جمله کاهش فروش مجبور به تعطیل کسب و کار خود می‌شوند، روندی که در ۱۰ سال گذشته به از دست رفتن ۹ هزار موقعیت شغلی انجامیده است.

ناشران المانی برای آن که جوانان و نوجوانان را به خرید و خواندن کتاب تشویق کنند، در پلاتفرم محبوب آن‌ها، یعنی تیکتوک هشتگ «بوکتوک» را ایجاد کرده‌اند که به محلی برای معرفی کتاب و بحث در باره محتوای کتاب‌ها بدل

شده است. استقبال از این هشتگ و بحث‌های درون آن در باره کتاب‌ها به اندازه‌ای است که شماری از کتابخانه‌ها و کتاب‌فروشی‌ها قفسه ویژه‌ای را به کتاب‌های مطرح و ترند در «بوکتوک» اختصاص داده‌اند. از امسال در نمایشگاه فرانکفورت هم جایزه‌ای را به برترین کتاب مطرح در بوکتوک می‌دهند. در این میان فروش کتاب‌های گویا از جمله به‌صورت استریمینگ هم رو به افزایش است و فروش آن‌ها در آلمان در ۵ سال گذشته ۴ برابر شده است.

یکشنبه چهاردهم آبان- عقرب- ۱۴۰۲ - پنجم نومبر ۲۰۲۳